

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Ліштаба Станіслав Янович

здобувач вищої освіти економічного факультету
Центральноукраїнський національний технічний університет, Україна

Огарєнко Тетяна Анатоліївна

здобувач вищої освіти економічного факультету
Центральноукраїнський національний технічний університет, Україна

Науковий керівник: Бугаєва Марія Вікторівна

кандидат економічних наук

професор кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи

Центральноукраїнський національний технічний університет, Україна

В умовах динамічних змін економічного середовища, цифрової трансформації, інтеграції України до європейського транспортного простору та суттєвого зростання логістичних ризиків питання стратегічного розвитку транспортних підприємств набувають особливої актуальності. Сучасний ринок транспортних послуг характеризується високим рівнем конкуренції, швидкою зміною потреб споживачів, трансформацією логістичних ланцюгів і необхідністю підтримання безперервності транспортного обслуговування навіть за умов воєнного стану. За таких обставин підприємства повинні не лише оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, а й формувати довгострокові стратегії розвитку, здатні забезпечити їхню економічну стійкість, конкурентоспроможність і адаптивність.

У сучасній теорії стратегічного управління дедалі більшого значення набуває логістичний підхід, відповідно до якого ефективність діяльності підприємства визначається не лише виробничими чи фінансовими результатами, а й рівнем організації матеріальних, інформаційних та фінансових потоків. Саме логістичні процеси сприяють узгодженості функціонування всіх елементів транспортної системи, раціональному використанню ресурсів, підвищують оперативність управлінських рішень і формують основу для досягнення стратегічних цілей підприємства. Це зумовлює значний науковий інтерес до проблем **управління розвитком транспортних підприємств та організації логістичних процесів**.

Концептуальні засади стратегічного управління розроблено І. Ансоффом, який розглядав стратегію як інструмент досягнення довгострокового розвитку підприємства через узгодження його внутрішнього потенціалу з умовами зовнішнього середовища [1]. Такий підхід зберігає свою актуальність і сьогодні, проте сучасні умови господарювання потребують його доповнення механізмами гнучкого управління логістичними процесами.

У дослідженнях О. Гусака стратегічний розвиток транспортних підприємств пов'язується із комплексним використанням економічних, організаційних та управлінських інструментів, які створюють умови для адаптації підприємства до змін ринкового середовища [2]. Водночас логістичні процеси розглядаються не лише як складова операційної діяльності, а як інтегруючий елемент системи управління, що поєднує матеріальні, інформаційні та фінансові потоки в єдиний механізм функціонування підприємства.

Важливий внесок у розвиток логістичної концепції стратегічного управління зробив Є. Крикавський, який обґрунтовує визначальну роль логістики у формуванні конкурентних переваг підприємства [3]. Науковець доводить, що оптимізація транспортних маршрутів, скорочення логістичних витрат, підвищення ефективності використання рухомого складу та

поліпшення рівня логістичного сервісу безпосередньо впливають на економічні результати діяльності підприємства. У сучасних умовах саме логістика перетворюється із допоміжної функції на стратегічний інструмент управління розвитком транспортного підприємства.

Проведений аналіз наукових підходів дає підстави стверджувати, що в умовах високої невизначеності ефективність логістичних процесів стає одним із ключових чинників реалізації стратегії розвитку транспортного підприємства. Її значення виходить далеко за межі організації перевезень, оскільки охоплює управління ресурсами, інформаційними потоками, взаємодією з клієнтами, цифровими технологіями та ризиками. Саме тому логістичні процеси доцільно розглядати як основу стратегічного розвитку транспортних підприємств, що забезпечує їхню здатність адаптуватися до змін ринкового середовища та підтримувати довгострокову конкурентоспроможність.

Цифрова трансформація транспортної галузі є одним із ключових напрямів підвищення ефективності логістичних процесів. Використання систем управління перевезеннями (TMS), GPS-моніторингу, електронного документообігу та цифрових платформ взаємодії із замовниками дає змогу оптимізувати маршрути, скоротити непродуктивні витрати, підвищити продуктивність використання рухомого складу та якість транспортного обслуговування. У науковій літературі цифровізація розглядається як один із визначальних чинників забезпечення стратегічного розвитку транспортних підприємств [5].

Не менш вагомою складовою формування ефективної стратегії розвитку є здатність підприємства своєчасно реагувати на ризики та зміни зовнішнього середовища. Для транспортної галузі особливо актуальними є порушення логістичних ланцюгів, зміна транспортних маршрутів, нестабільність інфраструктури, зростання вартості паливно-енергетичних ресурсів, дефіцит кваліфікованих кадрів і зміни нормативно-правового регулювання. За таких умов стратегія розвитку повинна передбачати не лише досягнення економічних показників, а й формування механізмів швидкої адаптації до зовнішніх викликів. Ефективне управління логістичними ризиками забезпечує безперервність транспортних перевезень, підвищує стійкість підприємства та сприяє збереженню його конкурентних переваг [4].

Емпіричною базою дослідження стало ТОВ «Адела Трак», основним видом діяльності якого є надання послуг автомобільних вантажних перевезень. Аналіз діяльності підприємства засвідчив необхідність комплексного вдосконалення логістичних процесів і стратегічного управління. Встановлено, що результативність діяльності найбільшою мірою залежить від ефективності використання рухомого складу, рівня організації транспортно-логістичних процесів, цифровізації управління перевезеннями та здатності оперативно реагувати на зовнішні ризики.

Подальший розвиток ТОВ «Адела Трак» пов'язаний із підвищенням ефективності логістичної діяльності шляхом оптимізації маршрутної мережі, скорочення непродуктивних пробігів, підвищення коефіцієнта використання вантажопідйомності транспортних засобів і вдосконалення диспетчерського управління. Реалізація цих заходів сприятиме зменшенню логістичних витрат та підвищенню продуктивності автопарку.

Важливим напрямом стратегічного розвитку підприємства є впровадження сучасних цифрових технологій управління логістичними процесами. Інтеграція інформаційних систем у транспортно-логістичну діяльність дасть змогу автоматизувати планування перевезень, підвищити прозорість управління, поліпшити контроль за виконанням транспортних операцій і створити інформаційну основу для оперативного прийняття управлінських рішень.

Ефективність логістичних процесів значною мірою залежить від рівня розвитку кадрового потенціалу підприємства. Підвищення кваліфікації працівників, розвиток цифрових компетентностей, удосконалення системи мотивації та формування корпоративної культури створюють **необхідні умови** для успішного впровадження сучасних логістичних технологій. У поєднанні з цифровізацією та оптимізацією бізнес-процесів це сприятиме

підвищенню ефективності діяльності підприємства, його адаптивності та конкурентоспроможності.

Узагальнення результатів дослідження дає підстави стверджувати, що в сучасних умовах господарювання логістичні процеси виходять за межі операційної функції та набувають стратегічного значення. Саме рівень їх організації визначає оперативність реагування на зміни ринкового середовища, якість транспортного обслуговування та здатність підприємства реалізовувати довгострокові цілі розвитку. У зв'язку із цим формування стратегії розвитку транспортного підприємства має ґрунтуватися на комплексному вдосконаленні логістичної системи, яка інтегрує матеріальні, інформаційні та фінансові потоки в єдиний механізм управління.

Отже, результативність логістичних процесів безпосередньо впливає на економічні показники діяльності підприємства. Оптимізація маршрутної мережі, раціональне використання рухомого складу, цифровізація управління перевезеннями, впровадження сучасних інформаційних систем і вдосконалення механізмів управління логістичними ризиками сприяють скороченню експлуатаційних витрат, підвищенню продуктивності транспортних засобів та поліпшенню якості логістичного сервісу. Сукупність цих заходів формує стійкі конкурентні переваги, підвищує адаптивність підприємства до динамічних змін зовнішнього середовища та створює передумови для його сталого розвитку.

На прикладі ТОВ «Адела Трак» встановлено, що подальший розвиток підприємства пов'язаний не стільки зі збільшенням обсягів перевезень, скільки з підвищенням ефективності організації транспортно-логістичної діяльності. Першочерговими напрямками її вдосконалення визначено оптимізацію транспортних маршрутів, підвищення рівня цифровізації управлінських процесів, розвиток системи моніторингу логістичних показників, удосконалення управління ризиками та підвищення професійної компетентності персоналу. Реалізація запропонованих заходів сприятиме більш раціональному використанню ресурсного потенціалу, підвищенню якості транспортного обслуговування та зміцненню конкурентних позицій підприємства.

Важливою передумовою реалізації запропонованих заходів є впровадження системи оцінювання ефективності логістичних процесів, що базується на економічних, операційних і сервісних показниках. Моніторинг логістичних витрат, використання рухомого складу, своєчасності перевезень і задоволеності споживачів дає змогу своєчасно виявляти резерви підвищення ефективності та коригувати стратегічні рішення.

На відміну від традиційного підходу, у дослідженні обґрунтовано доцільність розгляду ефективності логістичних процесів не лише як показника операційної діяльності, а як стратегічної основи формування довгострокового розвитку транспортного підприємства. Такий підхід сприяє інтеграції логістичного управління у процес стратегічного планування та підвищує обґрунтованість управлінських рішень, спрямованих на забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Отже, ефективність логістичних процесів доцільно розглядати як один із ключових чинників формування стратегії розвитку транспортного підприємства. Інтеграція логістичного підходу в систему стратегічного управління сприяє підвищенню конкурентоспроможності, економічної стійкості та адаптивності підприємства в умовах цифрової трансформації, нестабільності ринкового середовища та трансформації міжнародних логістичних ланцюгів. Запропоновані напрями вдосконалення логістичних процесів можуть слугувати практичною основою для формування та реалізації стратегій розвитку транспортних підприємств, спрямованих на підвищення результативності діяльності, зміцнення конкурентних позицій і забезпечення довгострокової стійкості.

Список літератури:

1. Ансофф І. Стратегічне управління. Київ : Наукова думка, 2009. 512 с.

2. Гусак О. А. Стратегічне управління розвитком транспортного підприємства. Проблеми економіки. 2023. № 2. С. 141–146.
3. Крикавський Є. В., Похильченко О. А., Фертч М. Логістика та управління ланцюгами поставок : підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020. 848 с.
4. Маліношевська К. І. Розроблення стратегії розвитку підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2022. Вип. 41. С. 74-78.
5. Нестерова К. С. Стратегічне управління компанією в умовах цифрової трансформації: виклики та можливості для транспортної галузі. Бізнес-навігатор. 2024. № 3 (76). С. 505-511.